קבלה · ספרי קבלה נוספים

ביאור עשר ספירות

רבי עזריאל ב"ר מנחם

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ביאור עשר ספירות

רבי עזריאל ב"ר מנחם

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ביאור-עשר-ספירות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

חלק א 4
חלק ב 4
חלק ג 5
חלק ד 5
חלק ה 6
חלק ו 6
חלק ז 6
חלק ח 7
חלק ט 7
חלק י 8
חלק יא 8
חלק יב 9

חלק א

א) אם ישאל השואל מי יכריחני להאמין שיש לעולם מנהיג:
תשובה. כמו שאי אפשר לספינה בלא קברניט, כך אי אפשר לעולם בלא מנהיג, והמנהיג ההוא אין סוף לכבודו ולדברו כענין שכתוב לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, וכתיב כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. ומה שהוא נעלם אין קץ ותכלית ואין לו חקר ואין חוץ ממנו, וחכמי המחקר מודים בזה הדבר שאין סוף ואין חקר ואין גבול לעילת כל העילות וסבת הסבות. ובדרך המנהיג אנו רואים כי סוף כל מעשה נעלם מחקור חוקר כענין שכתוב מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף. ועוד כתיב וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא. ועל זה הזהיר הכתוב פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט וכו'. וכתיב והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך כלומר שלא (יאמין) [מאמין] בשם ובמדותיו אף כי יאמין באין סוף וימשיך ממנו כח לעצמו שלא מכחו של שם, ולפי שהוא כופר בשם נאמר בו ומחה ה' את שמו כדי למדוד לו כמדתו. והמאמין בשם ית' יאמין כי יש לעולם מנהיג והמאמין באין סוף (ו)אינו מאמין כי יש לעולם מנהיג אך אומר כי העולם השפל מקרה הוא שנאמר בו אם תלכו עמי בקרי. וכתיב והלכתי אף אני עמכם בקרי, והאומר שהכל מקרה הוא הולכים עמו בקרי הוא שנאמר והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי וגו', כלומר לכל אחד ואחד מודדין לו כמדתו באותו חפץ ובאותו דרך שהוא מתקיים בו:

חלק ב

ב) אם ישאל שואל מי יכרחני להאמין בא"ס:
תשובה. דע כי כל הנראה והנתפס בהרהור הלב מוגבל וכל מוגבל יש לו סוף וכל שיש לו סוף אינו שוה אם כן מה שאינו מוגבל קרוי אין סוף והוא (ההשואה) [השוואה] גמורה באחדות השלימה שאין בה שינוי, ואם הוא מבלי גבול אין חוץ ממנו. ולפי שהוא מתעלה ומתעלם הוא עיקר כל נסתר וגלוי. ולפי שהוא נעלם הוא שרש האמונה והוא שרש המרי, ועל זה נאמר וצדיק באמונתו יחיה. וחכמי המחקר מודים לדברי האומר כי אין השגתינו כי אם על דרך לא. והדברים הנאצלים מאין סוף הם י' ספירות:

חלק ג

ג) ואם יוסיף השואל לשאול באיזה הכרח תכריח כי יש שם ספירות כי רצוני לומר כי אין שם רק אין סוף לבד:
תשובה. אין סוף הוא שלימות בלי חסרון וא"ת שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו:
וא"ת שהגבול הנמצא ממנו תחילה היה העולם הזה שהוא חסר מהשלמותו חסרת הכח שהוא ממנו. ולפי שאין לחסר שלימותו יש לנו לומר בהכרח שיש לו כח בגבול מבלי גבול. והנמצא ממנו תחלה הם הספירות שהם כח השלם וכח החסר. כשהם מקבלים מהשפע הבא מהשלמתו הם כח שלם. ובהמנע השפע מהם יש בהם כח חסר לכך יש בהם כח לפעול בהשלמה ובחסרון. והשלימות והחסרון הם הדברים המבדילים בין דבר לדבר. וא"ת כי הוא בלבד כיון בבריאת עולמו מבלי הספירות, יש להשיב על זה כי הכוונה מורה על חסרון המכוין. וא"ת שלא כיון בבריאתו, יש להשיב אם כן היתה הבריאה במקרה וכל דבר הבא במקרה אין לו סדר ואנו רואים כי הנבראים יש להם סדר השמש ביום והירח והכוכבים בלילה. ועל סדר הם מתקיימים ועל סדר הם מתבטלים ועל סדר הם מתחדשים והסדר הזה שהם מתקיימים ומתבטלים בו הוא הנקרא ספירות שהם כח לכל מצוי הנגדר בגדר מספר, ולפי שהיה מציאות הנבראים באמצעות הספירות הם משתנים זה מזה ויש בהם רום ושפל ובינוני, ואעפ"י שכולם מעיקר אחד (ו)הכל מאין סוף שאין חוץ ממנו:

חלק ד

ד) ואם יוסיף השואל לשאול הנה הכרחת שיש שם ספירות אבל במה תכריח שהם עשרה (ו)שהוא כח אחד:
תשובה. כבר הודעתיך כי הספירות הם ראש ותחילה לכל הבא בגבול וכל הבא בגבול נגדר בעצם ובמקום שאין עצם בלי מקום ואין מקום אלא מאמצעות העצם ואין לפחות מן העצם כח שלש בארך וכן ברחב וכן בעומק הנה הם ט' ולפי שאין העצם מתקיים בלא מקום ואין המקום מתקיים אלא בכח העצם אין המספר שלם בעצם ובמקום בפחות מעשר ולכך נאמר עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר, כי כמו שהשלש עולים לט' כך ע"י הרביעי שהוא מקום אל השלש עולה לשש עשרה אך דינו בעשר לרמוז שהמקום מכח העצם, והעצם אינם אלא כח אחד:

חלק ה

ה) ואם יוסיף השואל לשאול היאך תאמר שהספירות נאצלות אני אומר שהיו נבראות כשאר הנבראים:
תשובה. כבר הודעתיך שאין סוף שלם מבלי חסרון והפועל המתחיל להמצא ממנו תחילה ראוי להיות שלם ולכך היה כח האצילות ראוי להיות תחילה לכל הבריאה כי כח האצילות הוא עקר הבריאה לבריאת הנבראים שאם לא היה כח האצילות שנוטלין ממנו ואיננו חסר היאך היינו מכירים שפע השלימות הבא מאין סוף והיאך היה כח הספירות ראוי לקבל ולהשפיע לכל הצריכים מבלי שיתחסר כי כל בריאה כשנוטלין ממנה תתמעט ותתחסר. והספירות מאחר שהם הפעל המתחיל להמצא מא"ס תחילה ראוי הוא להיות כחם שלם מבלי חסרון אע"פ שהם משפיעים לכל הצריכים מפני שקבלתם מא"ס:

חלק ו

ו) ועל זה יוסיף השואל לשאול היאך נוכל לומר כי הוא אחד והמספר עשר המתאחדים בו כי בזה נשמור אמיתת לבבינו ולא נשמור מאמר פינו:
תשובה. כבר הודעתיך כי האחד יסוד הרבים ואין כח מתחדש בהם אלא ממנו והוא יתר מהם וכל אחד מהם יתר על חבירו שלמטה ממנו וכח זה בזה א"כ הראשון הוא כח כולם וכח כולם אינם [אלא] כח ראשון, אע"פ שהראשון כח כולם שאין בפרט אלא מה שבכלל והמשל על זה האש והשלהבת והזיקים והגונין שהם עקר אחד (ו)אע"פ שהם משתנים זה מזה בהתחלק חלקיהם:

חלק ז

ז) ואם יוסיף השואל לשאול אחרי אשר בררת כי יש ספירות והם עשרה והן לא נבראות אלא נאצלות והמספר כח אחד עתה השיבני למה אתן להם שיעור וגבול וגשמות:
תשובה. כבר הודעתיך כי אין סוף הוא שלימות בלי חסרון ויש לו כח בגבול מבלי גבול והגבול הנאצל ממנו המגביל לכל מצוי הם הספירות שיש להם כח לפעול בהשלמה ובחסרון. ואילו לא המציא להם גבול לא היינו מכירים שהיה לו כח להמציא הגבול. וכדי להעיד שאין חוץ ממנו המציא הגבול שהמוגבלים נכרים בהגבלתם. ואע"פ שאין גבול למעלה רמז ההירהור הבא מא"ס שהוא מתעלה ומתעלם מהתפשט בגבול. יש בגבול לכל הנתפש בהרהור הלב וברמז המחשבה המתפשט למטה להמצא בדבור

ולהראות למעשה. וכל הבא בגבול יש לו שעור ויש לו גשמות כי כל יש שנתפש בהרהור הלב קרוי גוף ואפילו הרוח ולפיכך הספירות שהם כלל לכל מוגבל הם שרש הגבול. והגבול ההוא מבלי גבול נאצל ולכך נאמר מדתן עשרה שאין להם סוף. וחכמי המחקר אמרו כי שכל האדם יש לו גבול ומדרך המנהג אנו רואים כי כל דבר יש לו גבול ושעור ומדה:

חלק ח

ח) ואם יוסיף השואל לשאול עתה יש להשיבני הספירות האלו אימתי היו. אם תשיבני עתה מקרוב לבריאת עולם היו א"כ יש להקשות מדוע כיון אצילותם עתה ולא מאז וכי יש חדוש הדעת אצל השלם. ואם תשיבני שהם קדמותן א"כ היו בהשואתו ואם היו בהשואה אחת מה הפרש [יש] ביניהם:

תשובה. יש מהם מהספירות שהיו בכח בא"ס קודם צאתם אל הפועל כמו הספירה הראשונה שהיא שוה לכולם ויש מהם במושכל שנאצלו מאז כמו הספירה השנית שממנה תורה שקדמה לבריאתו של עולם ויש מהם במורגש ויש מהם במוטבע כמו הספירות שהם לצורך העולם הזה שנאצלו עתה קרוב לבריאת העולם. ולפי שכח זה בזה בהמצא שתי הספירות הראשונות שהם כח (נאצל) נעלם ומושכל, מציאותם מספיק אל האחרונות כמו שאמרו רז"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות. ועל מה ששאלת א"כ היו בהשוואתו. תשובה אע"פ שאין להמשיל משל לא"ס, לקרב הדבר לדעתך המשל הדבר לנר שמדליקין ממנו אלפי רבבות וזה מאיר יותר מזה וכולם שוים בהשואת האור הראשון וכולם מעקר אחד ואין לדמות זה לזה. ואין לדמות קדימתן לקדימתו כי הוא יותר מהם וכחם [אצול] ממנו מפני יתרון קדימתו ואין חדוש מתחדש בו אלא שנתגלה כח אצילות בחלוק הויתם ולכך אין לומר שהיה חדוש הדעת אצלו אע"פ שאין חוץ ממנו:

חלק ט

ט) ואם יוסיף השואל לשאול מהו מהותם:

תשובה. מהות הספירה שוה לכל דבר ולכל תמורה שאם לא היה בהם כח שוה לא היה כח לכל דבר כי מה שהוא אור אינו חשך ומה שהוא חשך אינו אור ולכן יש לדמות מהותם לרצון הנפש שהיא שוה לכל החפצים ולכל המחשבות המתפשטות ממנה אע"פ שהם רבים אין עקרם אלא אחד בדבר ובתמורתן, וכן חיי הנפש והשכל והחן והחסד והרחמים אע"פ שהן יש מאין אין ישותם גמורה. אך בהתלבש העצם בדמיון יש לנו

לדמות הכח הראשון אל האור המתעלם. והכח השני אל האור (המתעלם) הכולל כל גוון וזה האור הוא כעין התכלת שהיא תכלית כל הצבעים ואין בו עין גוון ידוע. הכח השלישי אל האור הירוק, הכח הרביעי אל האור הלבן, הכח החמישי אל האור האודם, הכח הששי כלול מלובן ואודם, הכח השביעי כח האודם הנוטה ללובן, הכח השמיני כח הלובן הנוטה לאודם, הכח התשיעי כלול מלובן ואודם ומן האודם הנוטה ללובן ומן הלובן הנוטה לאודם, הכח העשירי כלול מכל גוון:

חלק י

י) ואם יוסיף השואל לשאול מה שמם סדרם ומקומם:
תשובה. שם הכח הראשון קרוי רום מעלה שהוא מרומם מחקר חוקר. השני קרוי חכמה שהוא תחילת ההשתכלות. השלישי קרוי בינה, ועד כאן עולם השכל. הרביעי קרוי חסד, החמישי קרוי פחד, הששי קרוי תפארת, עד כאן עולם הנפש. השביעי קרוי נצח, השמיני קרוי הוד, התשיעי קרוי צדיק יסוד עולם, העשירי קרוי צדק, עד כאן עולם הגוף. וזהו סדר פעולתן:
הראשון לכח אלהיי, השני לכח מלאכותיי, השלישי לכח נבואה, הרביעי להגדיל חסד אל העליונים, החמישי לדון, בפחד גבורתו, הששי לרחם על התחתונים בפחד, השביעי לגדל ולחזק נפש הצומחת, השמיני להחלישה ולהחליאה התשיעי להמשיך כח כולן פעם לדבר אחד פעם לתמורה, העשירי מדת הדין שלמטה שהיא כלולה מכח כולם לדון התחתונים. וכח נפש האדם נמשך מהם ומכחם על דרך זה רום מעלה בכח הנפש הנקראת יחידה. והחכמה בכח הנפש נפש חיה, והבינה בכח הרוח, והחסד בכח הנפש, והפחד בכח הנקרא נשמה, והתפארת בכח הדם, והנצח בכח העצם, וההוד בכח הבשר, יסוד עולם בכח הגיד, צדק בכח עור הבשר. ומקום עמידתם למעלה כך הוא, רום מעלה מקיף וסובב החכמה והבינה שהם סובבות מה שלמטה מהם, והחסד נמשך אל הנצח שהוא מצד ימין, והפחד נמשך אל ההוד שהוא מצד השמאל, והתפארת ויסוד עולם באמצע, וצדק כנגדן:

חלק יא

יא) ואם יוסיף השואל לשאול כבר הודעתני שמם ומקומם וסדרם והודעתני מקום צדק המקבל מכח כולם עתה הודיעני אם יש בכל דבר ודבר מקביל ומתקבל:

תשובה. דע כי אין אצילות נאצל כי אם להעיד באחדות בא"ס ואם לא היה המקבל מתאחד במקביל והמקביל במקבל ומתאחד בכח אחד לא היה ניכר ששניהם כח אחד. אך בהתאחדם ידע מהם כח האחדות, כי בהראות כח היחוד בגלוי כל שכן שאין להרהר בנסתר, ולכך כל דבר ודבר מקביל ומתקבל:

חלק יב

יב) ואם יוסיף השואל לשאול אחרי אשר הודעתני מדרך השכל כי הדברים האלה הם נכונים וברורים היש לך ראיה מהכתוב או מדברי רז"ל:

תשובה. אני משיבך על השאלה הראשונה אשר שאלת וזו היא, מי יכריחני להאמין באין סוף, דע כי א"ס לא יכנס בהרהור וכל שכן בדבור אע"פ שיש לו רמז בכל דבר שאין חוץ ממנו ולכך אין אות ואין שם ואין מכתב ואין דבר שיגבלנו, והכתוב בא לרמוז שאין חוץ ממנו אוחז דרך הרמז כמו בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, וכמו אשר ברא אלהים לעשות. והעד המעיד שאין חוץ ממנו הוא שם בן ד' אהיה אשר אהיה, והכתוב המעיד על זה עדות מרחק אמונה ומן כי לשון אומן יש בו כח שוה להשוות דבר ותמורתו ולכך נאמר לך דומיה. ופירשו חכמינו סמא דכולא שתוקא ואמרו סיג לחכמה שתיקה. ואמרו במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור וכתיב היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבולע. ופי' מה שאין לו סוף היוכלל בדיבור ובסיפור ואף כי יבליע ויכליל אדם דבר בדבר ומאמר במאמר היוכל לסלסלו במאמרו:

ועל מה ששאלת באי זה הכרח שיש ספירות. דע כי אין סוף אין לומר כי יש לו רצון ולא כוונה ולא חפץ ולא מחשבה ולא דבור ומעשה:

ואע"פ שאין חוץ ממנו, אין לומר בו שום דבר שיהיה ממנו שהוא מוגבל כי כל מוגבל משתנה, ואין אצלו לא שינוי ולא חילוף ולא חדוש. ואנו רואים מתוך הכתוב שהוא אוחז דרך הגבול כמו ויעל וירד ויבא וילך וידבר וכן כל כיוצא בזה. וא"ת להשגת השכל נאמר כבר ידעת שהשכל יש לו גבול א"כ כל הדברים הנמצאים בכתוב נאמרים על הגבול אע"פ שהגבול מבלי גבול והגבול הוה באדם שהם הספירות וכל סדרי בראשית וסדרי המצות שהם על סדר הספירות מעידות זה וכל שכן הקרבנות שכתוב בהן את קרבני לחמי לאשי ריח נחוחי תשמרו להקריב לי במועדו זה יעיד שהוא מתקרב מדבר לדבר עד שהוא לכח העליון וכל זה לא יתכן בלתי הספירות וסדורם במוטבע ובמורגש ובמושכל כי לשון עלייה וירידה שהוא מדרך הטבע והרחת ריח שכתוב בו וירח ה' את ריח הניחוח שהיא מדרך הרגש והשגת החכמה שכתוב בו שהוא מדרך השכל כל אלה

יש להם גבול ומה שאין לו גבול אין להגבילו ולהמשילו בכל אלה. וסדר הספירות שהוא גבול מבלי גבול נקרא בבראשית רבה סדר זמנים כמו שאמרו רז"ל ויהי ערב ויהי בקר מלמד שהיה סדר זמנים קודם לכן, והם נקראים סדרי בראשית, וכתיב ארץ עפתה כמו אשל צלמות ולא סדרים ואמרו נשתנו עליו סדרי בראשית:

ועל מה ששאלת במה תכריח שהם עשר ושהוא אחד. תשובה סדרי בראשית יוכיחו שנבראו בעשר מאמרות וכולן באחד כמו שאמרו רז"ל והלא במאמר אחד היה יכול להבראות. ואמרו יום ראשון נעשה מטבע וחותם לשאר הימים. ואמרו בבראשית רבה במלקטי תאנים היה וכל אחד ואחד הופיע בזמנו והמשילו הדבר לאכר שהוא זורע זרע בבת אחת ויצמיח קצת ליום אחד ומקצתם לב' וג' ימים כו'. וכמו שאין לפחות ממעשה בראשית כח עשר כך אין לפחות מן התורה כח עשר ועל זה נאמר ויכתוב את דברי הברית עשרת הדברים. ועל דרך זה נאמר לאברהם לא אשחית בעבור העשרה. ובפחות מעשר ידע שלא היו ראויין להגן ושתק ועל זה הדרך ונקדשתי בתוך בני ישראל כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה:

ועל מה ששאלת אם היו הספירות נאצלות ולא נבראות. תשובה. דע שיש בכח האצילות כח ההויה וכח הבריאה וכח היצירה וכח העשיה והאצילות שרש ועיקר. ואם הנברא שהוא חסר מן הנאצלים יש בו כח להאציל כל שכן המאציל, וראיה לדבר ויאצל מן הרוח אשר עליו למה הדבר דומה למדליק נר מנר ולא היה משה חסר וכמו שאמרו משה במקום שבעים ואחד, ועוד כתיב ונתתה מהודך עליו ודרשו מהודך ולא כל הודך מלמד שנתן הוד למשה והדר ליהושע וזקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. וכח המאציל קרוי הוד, כדכתיב ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים, שההוד אין ברכתו חסירה כדכתיב הלא אצלת לי ברכה שהברכה אצילת השפע הבא מא"ס:

ועל מה ששאלת היאך נוכל לומר כי הוא אחד והמספר עשר המתאחדים בו כשלהבת קשורה בגחלת. תשובה. כבר הודעתיך כי בעשרה מאמרות נברא העולם ואמרו והלא במאמר אחד היה יכול להבראות לפי שבא זה מזה והכל מכח ראשון והוא שרומז הכתוב והוא באחד ומי ישיבנו. וכתי' כי אלהים קדושים הוא למד שהוא קדוש בכל מיני קדושותא. ועל מה ששאלת אם יש להם שעור גבול וגשמות ודבר זה מפורש בתורה ובנביאים וכתובים ובדברי חכמים. בתורה כדכתיב בצלמנו כדמותנו. בנביאים ועל דמות הכסא וגו'. וכתיב דודי צח ואדום וגו'. בדברי חכמים אמרו היודע שעורו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן העולם הבא ואני ועקיבה ערבים בדבר כמ"ש במדרש

משלי. ומצינו במדרש אמר ר' חנינא בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך היה נהרג ועכשו התינוקות נכנסין לבית הספר ומראין את האזכרה באצבע:
ועל מה ששאלת אם הספירות מקרוב או מרחוק ואם הם קדומות או מחודשות. תשובה. אני משיב:
דע כי יש מהם מקרוב ויש מהם מרחוק וכתי' האלקי מקרוב אני נאם ה' ולא אלהים מרחוק, וכתיב, מרחוק ה' נראה לי, וכתיב, למה ה' תעמוד ברחוק. ורחוק הוא הנקרא קדם, דכתיב, קדם ידעתי מעדותיך, ואלקים מלכי מקדם, וכתיב מענה אלהי קדם, ועל החדוש נאמר אשר ברא אלהים לעשות וכתיב לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה, ומדברי החכמים ז"ל כמו שאמרו שבעה דברים קדמו לעולם, ואמרו תורה קדמה לכסא הכבוד, וכתיב תורה מאתי תצא, וכתי' נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי, וכתיב מי פעל ועשה קורא הדורות מראש אני ה' ראשון ואת אחרונים אני הוא וכתיב אני ראשון ואני אחרון:
ועל מה ששאלת מהותם. תשובה. דע כי כל הספירות נקראים כבוד. וכתיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן וגו' וכתיב והארץ האירה מכבודו וכמראה אש לילה, וכתיב ומראה כבוד ה' כאש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל ופירשו חכמים ז"ל קודם שחטאו היו רואים ז' מחיצות של אש ולא היו יראים ולא היו מזדעזעים וכשחטאו אפי' פני הסרסור לא היו יכולים לראות, וכתיב כי ה' אלהיך אש אכלה הוא, ועוד דרשו רז"ל וראה ועשה בתבניתם מלמד שהראה לו הקב"ה אש ירוקה, אש שחורה, אש לבנה, אש אדומה. אמר לו משה וכי אלהים אני לעשות כאלו אמר לו אני בעצמי ואתה בסממניך:
ועל מה ששאלת שמם סדרם ומקומם:
תשובה. שמם רו"ם מעלה הוא שכתוב בו שמים לרום וארץ לעמק וכתיב מרממתיך נפצו גוים. וכתיב ראשית חכמה יראת ה'. וכתיב ויהי ידיו אמונה, וכתיב ארוממך אלהי המלך, וכתיב כי כה אמר רם ונשא:
חכמ"ה הוא שכתוב אמור לחכמה אחותי את. וכתיב וימלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת. וכתיב והחכמה מאין תמצא, וכתיב אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, וכתיב והחכמה תחיה בעליה, וכתיב תורת חכם מקור חיים, וכתי' ראשית חכמה יראת ה':
בינ"ה הוא שכתוב בה ונשמת שדי תבינם, ואמרו רז"ל כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לבינה כיששכר, שנאמר ומבני ישששכר יודעי בינה לעתים:

חס"ד הוא שכתוב בו יומם יצוה ה' חסדו ואמרו כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו. ואמרו אסתר ירקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה, וכתיב משוך חסדך ליודעך, וכתיב כי חסדך לנגד עיני, וכתיב נחית בחסדך עם זו גאלת:

פח"ד הוא שכתוב ופחד יצחק היה לי, ועליו אנו אומרים פחד יצחק ענינו, וכתיב נהלת בעזך, וכתיב ובגבורתך תדיינני. וזהו שכתוב ועל הארץ הראך את אשו הגדולה וזהו שאמרו בין אלהים ובין כל נפש חיה זו מדת הדין של מטה, מדת הדין של מעלה קשה ושל מטה רפה:

תפאר"ת הוא שכתוב בו ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך, וכתיב ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך, וכתיב והתהלכתי באמתך, וכתיב ובחסד עולם רחמתיך, וכתיב וברחמים גדולים אקבצך, וכתיב ביום ההוא יהיה צמח ה' לצבי ולכבוד וגו'. וכתיב ותשלך אמת ארצה. וכתיב השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ואמרו כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה. שנאמר וימים רבים לישראל ללא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה:

נצ"ח הוא שכתוב בו עד אנה ה' תשכחני נצח, וכתיב נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם:

הו"ד הוא שכתוב בו ואל נתנו עליו הוד מלכות, וכתיב מצפון זהב יאתה על אלקי נורא הוד, וכתיב והוא ישא הוד וישב ומשל על כסאו (ויעש כרובים) [ועשו ארון] עצי שטים לפי שהם כח נפש הצומחת:

יסו"ד עול"ם בשבילו קרא עזרא הסופר יסוד המעלה מבבל ועליו נאמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, וכתיב אם שמע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, וכתיב צמח שמו ומתחתיו יצמח, וכתיב זאת אות הברית, וכתיב כי אות היא ביני וביניכם:

צד"ק הוא שכתוב בו צדק לפניו יהלך, וכתיב הן לצדק ימלך מלך, וכתיב כי שמי בקרבו, כמו שפירשו בואלה שמות ולא עוד אלא שאתם גורמים שאני שומט את שמי מקרבו, וכתיב ותמונת ה' יביט אין הבטה אלא בשכלו של אדם, וכל דבר ודבר רמוז בפסוק לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש וכבר פירשנו שמם וסדרם, כמשארז"ל הרוצה להחכים ידרים, פירוש יתן דעתו לת"ת שהוא כח הדרום. להעשיר יצפין יתן דעתו להצדק שהיא כח הצפון וסימנך שולחן בצפון מנורה בדרום, ולפעלי אתן צדק. וממה שאמרו שכינה במערב דבר פירושה אויר י"ה אור י"ה, וזהו כח השכינה:

וששאלת אם יש מקבל ומתקבל. צא ולמד מכרובים הקודש כמער איש ולוית ראו חיבתכם לפני המקום וכתיב ונפשו אוותה ויעש וכתיב וקרא זה אל זה ותרגומא ומקבלין דין מן דין, ופעמים שזה פועל לעצמו וזה לעצמו ופעמים שהם שוים בפעולתם, ופעמים זה פועל פעולתו של זה ופעמים מתהפכין בפעולתן. וע"ז אמרו גדול כחן של צדיקים שמהפכין מדה"ד למדה"ר ולהיפך הרשעים, וכשאין להם פעולה ניכרת אומרים ע"ז הענין טומטום הוא, וע"ז נאמר מאחז פני כסא פרשז מעליו עננו, וכתיב כבוד אלקים הסתר דבר והדברים נמשכים בד' משמורת של לילה וד' משמורת של יום, חגת"ם. תם ונשלם: